

N:o 94.

Af Herr Jakob Eriksson: Om förändrad fördelning af bränvinsförsäljningsafgiften.

I en tid, då sjelfva massan af folket börjat med nit arbeta för nykterhetssaken, inseende dryckenskapens förderfliga följder, bör det vara angeläget för detta folks representanter vid Riksdagen, att de icke allenast visa sig kunna uppskatta en sådan verksamhet till dess rätta värde, utan ock söka underlätta densamma genom att bereda en sådan lagstiftning, som undanrödjer åtminstone de svåraste frestelserna till bruk och missbruk af de rusgifvande dryckerna.

En af de frestelser af detta slag, som mest förledande möta landskommuner och stadssambällen, när de skola bestämma om de inom sina områden skola medgifva utskänkning af spirituösa drycker eller ej, framträder i form af den större eller mindre inkomst, som kommunerna kunna erhålla, om de medgifva att bränvinsförsäljning får inom deras områden ega rum.

Vid en ytlig betraktelse tyckes väl denna inkomst vara en god hjälp till fattigvårdskostnadernas bestridande, men då en hvar vid närmare granskning af förhållandena måste klart inse, icke allenast att fattigdomen till stor del orsakas af dryckenskapen, utan att också de flesta brotten begås under rusets inflytande, hvarjemte många sjukdomar visa sig härflyta ur samma källa, måste han af dessa förhållanden sluta till, att kostnaderna icke allenast för fattigvården, utan ock för fångvården och sjukvården skola minskas i samma mån som superiet aftager. Och detta sker, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, i samma mån som frestelserna till dryckenskap för den enskilde undanröddas eller i samma mån som tillfällena till bruket af berusande drycker minskas; ty här om någonsin kan med skäl tillämpas ordspråket: "Tillfället gör tjufven". Men icke detta allenast, utan mången.

som förut genom dryckenskap förslösade sin arbetsförtjenst, skall blifva en välbergad man, som kan, äfven han, bidraga till kommunens utgifter.

Om det hittills sagda gäller så väl för städerna som för landsbygdens kommuner, gäller det dock i främsta rummet för de förra. Städerna hafva den ojemförligt största inkomsten af bränvinsförsäljningen, de hafva i förhållande till folkmängden det största antalet utskänkningsställen och lida äfven i betydligt öfvervägande grad af superiets hemska följder. Understödstagarnes antal i förhållande till folkmängden har i långliga tider varit mycket större i städerna än på landsbygden, så att de, enligt fattigvårdsstatistiken för 1882, i städerna utgjorde 17,12 procent af befolkningen, medan de på landet utgjorde endast 4,47 procent. Om nu också andra orsaker medverka till detta förhållande, så är säkerligen den större förbrukningen af rusdrucker i städerna en högst väsentlig orsak till den större fattigprocenten derstädes. Det bör därför ligga i städernas intresse framför allt så mycket som möjligt inskränka tillfällena till dryckenskap genom minskning af antalet utskänkings- och utminuteringsställen inom deras område.

Då kommunernas inkomst af bränvinsförsäljningen sålunda är för dem en stark, i de flesta fall allt för stark frestelse till att bibehålla försäljningen af rusgifvande drycker med deraf följande olyckor inom deras områden, och då intet giltigt skäl torde kunna anföras för att inkomsten för försäljning af rusdrycker skall till hufvudsakligaste delen tillfalla den kommun, inom hvilken försäljningen eger rum, vore det utan tvifvel ur principiell synpunkt riktigtast, att alla de afgifter och vinster af bränvinsförsäljningen, som inflyta inom landskommuner och stadssamhällen, inginge till statskassan och användes till fyllande af rikets gemensamma behof. Men då ett sådant yrkande väl ännu icke skulle kunna vinna Riksdagens bifall, alldenstund landsting och hushållningssällskap säkerligen icke skola befinnas villiga att afstå från hela den del af bränvinsmedlen, som nu tillkommer dem, vill jag icke föreslå att denna del af deras inkomster beröfvas dem. Jag har så mycket större skäl att icke framställa ett sådant yrkande, som landsting och hushållningssällskap ju icke ega att besluta om bränvinsförsäljnings medgifvande inom kommunerna, och därför icke äro utsatta för den frestelse, för hvilken denna motion afser att skydda de senare. Men för att rättvisa skall skipas mellan olika kommuner, böra till följd häraf äfven de städer, som icke deltaga i landsting (Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping), samt den stad (Stockholm), som saknar hushållningssällskap, erhålla motsvarande andelar af bränvinsmedlen mot hvad landstingen och hushållningssällskapen bekomma.

Jag tillåter mig fördenskull i nykterhetens intresse vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta:

att § 24 af Kongl. förordningen den 24 Augusti 1877 angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker ändras så, att den erhåller följande lydelse: "De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för minuthandel med och utskänkning af brännvin, vare sig i stad eller å landet, insättas i landtränterierna för att derefter till Statskontoret insändas att användas för statens behof.

Den nettovinst, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, insändes likaledes till landtränterierna för att sedan öfverlemnas, den ena hälften till Riksgäldskontoret för att användas till afbetalning å rikets gäld och den andra hälften till Statskontoret, som har att af samma medel utbetala två tredjedelar till landsting och de städer, som ej deltaga i landsting, och en tredjedel till Stockholms kommun och hushållningssällskapen. Fördelningen mellan landstingen och de städer, som ej i landsting deltaga samt hushållningssällskapen och Stockholms kommun sker i förhållande till folkmängden.

När enligt § 23 — — — har sitt hufvudsäte.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1885.

Jakob Erikson.